

Valtiovarainministeriö/budjettiosasto

Lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi julkisen talouden suunnitelmasta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Talouspolitiikan arviointineuvostolta lausunnon luonnoksesta Valtioneuvoston asetukseksi julkisen talouden suunnitelmasta.

Julkisen talouden suunnitelma on keskeinen osa kansallista finanssipoliittista kehikkoa. Asetusluonnoksen mukaan sen tulee tukea julkisen talouden hoitamisesta annetussa laissa (1440/2025) säädetyn vaalikauden viimeiselle vuodelle asetetun valtion- ja paikallishallinnon yhteenlasketun nimellisen rahoitusasematavoitteen saavuttamista. Lisäksi sen tulee sisältää yksilöidyt toimenpiteet tavoitteeseen pääsemiseksi ja toimenpiteiden vaikutusarviot julkiseen talouteen. Toimenpiteitä ja niiden vaikutusarvioita tulee tarvittaessa päivittää suunnitelman vuosittaisissa tarkistuksissa, mikäli vaalikauden viimeisen vuoden tavoitetta ei olla saavuttamassa.

Vaikka kansallinen finanssipoliittinen sääntö asetetaan valtion- ja paikallishallinnon rahoitusasematavoitteena, on sekä kansallisessa että EU:n sääntökehikossa koko julkista taloutta koskevia reunaehtoja. Siksi on hyvä, että julkisen talouden suunnitelma kattaa valtiontalouden, hyvinvointialuelouden ja kuntatalouden lisäksi myös lakisääteiset työeläkelaitokset ja muut sosiaaliturvarahastot.

Vaalikauden viimeiselle vuodelle asetettavan tavoitteen lisäksi valtioneuvosto asettaa ylivaalikautisen kahdeksan vuoden tavoitteen vaalikauden puoliväliin mennessä keskimääräisenä rahoitusasemana tulevalle kahdeksan vuoden ajanjaksolle. Asetusluonnoksen mukaan vaalikauden ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassa tulee esittää vaalikauden rahoitusasematavoitteen kanssa johdonmukaiset keskipitkän aikavälin tavoitteet koko julkisen talouden alijäämälle, velalle ja menoille. Asetusluonnoksen perusteella on epäselvää, mikä on ko. momentin tarkoittaman keskipitkän aikavälin yhteys ylivaalikautisen tavoitteeseen ja sen seurantaan.

Asetusluonnos säätelee julkisen talouden suunnitelmassa käsiteltävistä asioista melko ylätasolla, ja jättää varsin paljon liikkumatilaa sille, miten julkisen talouden suunnitelma käytännössä toteutetaan. Muiden kuin päätösperäisten tulo- ja menotoimien osalta on epäselvää, miten esimerkiksi rakenteellisten uudistusten kautta tavoiteltava julkisen talouden vahvistaminen esitetään julkisen talouden suunnitelman tulo- ja menoarvioissa.

Keskeisin muutos luonnoksen mukaisessa asetuksessa suhteessa vuoden 2025 lopussa kumottuun asetukseen julkisen talouden suunnitelmasta on valtioneuvoston asettamassa finanssipoliittisessa tavoitteessa, joka asetettiin aiemman lainsäädännön mukaisesti rakenteellisen rahoitusaseman termein. Asetusluonnoksessa säädetään julkisen talouden suunnitelman sisällöstä monelta osin pitkälti samalla tavalla kuin aiemmin voimassa olleessa asetuksessa. Aiemman asetuksen vaikuttavuus lakiin kirjatun finanssipoliittisen tavoitteen saavuttamiseksi jäi kuitenkin erityisesti kuluvan ja edeltävän vaalikauden aikana melko vähäiseksi.

Edellä esitetyistä varauksista huolimatta katsomme, että asetusluonnos on kokonaisuutena arvioiden hyvin linjassa sekä kansallisen julkisen talouden hoitoa ohjaavan lain että EU:n finanssipoliittisen sääntökehikon kanssa.

Niku Määttänen, puheenjohtaja

Jenni Jaakkola, pääsihteeri